

References

1. Andrianova, N. (1960). Ways of Ukrainian theatre development. Kyiv: Knowledge [in Ukrainian].
2. Antonovych, D. (1925). Three hundred years of Ukrainian theatre, 1619 – 1919. Prague [in Ukrainian].
3. Doroshenko, D. (1955). My memories of long past. 1901 – 1914. Winnipeg [in Ukrainian].
4. Zhdanova, I. (1995). Art intelligentsia of Dniper Ukraine in the last quarter of the nineteenth – early XX century. Kyiv [in Ukrainian].
5. Hrycak, Y. (2000). Outline of the history of Ukraine: Formation of modern Ukrainian nation XIX-XX centuries. Kyiv: Genesis [in Ukrainian].
6. Yekelchuk, S. (1994). Awakening of a nation: to the concept of the history of Ukrainian national movement in the second half of the XIX century. Melbourne: Monash University [in Ukrainian].
7. Krasyniykova, O. (1999). History of Ukrainian theatre of the XX century. Kyiv: Lybid [in Ukrainian].
8. Koliada, I. (2010). Socio-political activity of Ukrainian intelligentsia in the Russian Empire in the late XIX – early XX century. Extended abstract of candidate's thesis. Pereyaslav-Khmelnytskyi [in Ukrainian].
9. Lysa, O. (2010). Political sentiments of intelligentsia of Nadnipyrianska Ukraine during the second half of XIX – the beginning of XX century. Extended abstract of candidate's thesis. Pereyaslav-Khmelnytskyi [in Ukrainian].
10. Maliuta, O. (2008). "Enlightenments" and the Ukrainian state (the second half of XIX – early XX century). Kyiv: Education [in Ukrainian].
11. Novykov, A. (2011). Ukrainian drama and theatre from ancient times to the early XX century. Kharkiv: Osnova [in Ukrainian].
12. Pobirchenko, N. The pedagogical, scientific and teaching activity of Gromads in the context of social movement in Nadnipyrianska Ukraine (the second half of the XIX – the beginning of the XX century). Extended abstract of Doctor's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
13. Reient, O. (2003). Ukraine in the imperial epoch (XIX – beginning of XX century). Kyiv [in Ukrainian].
14. Romanytsky, B. (1950). Ukrainian theater in the past and now. Kiev: Derzhpolityvdav URSR [in Ukrainian].
15. Starytskyi, M. (1965). Works. Kyiv: Dnipro [in Ukrainian].
16. Chametsky, S. (2014) History of Ukrainian theater in Galicia. Essays, articles, materials. Lviv: Chronicle [in Ukrainian].
17. Chornyi, S. (1980). Ukrainian theatre and drama. Munich, New York [in Ukrainian].
18. Shurapov V. (2000). Theater Mark Kropivnitskogo 120 years. Kirovograd : Code [in Ukrainian].
19. Yurchenko, V. (2010) Kiev's censorial establishment documents as a history source (1838–1917). Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv National Taras Shevchenko University [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.04.2017 р.

УДК 792.8

Бевз Максим В'ячеславович
викладач Київського національного університету
культури і мистецтв
fly-dance@ukr.net

СПЕЦИФІКА РИТМІКИ ТА ТЕХНІКИ ВИКОНАННЯ БАЛЬНОЇ САМБИ ЯК СИНТЕЗОВАНОЇ ФОРМИ ТАНЦЮ

Мета дослідження – аналіз ритміки та техніки виконання бальної самби як синтезованої форми, яка входить до латиноамериканської програми сучасного бального танцю. **Методологія** дослідження полягає у застосуванні аналітичного та функціонального методів, мистецтвознавчого підходу, методу реконструкції щодо техніко-тактичних особливостей самби. **Наукова новизна.** Доведено, що на підставі засвоєння та відтворення музично-ритмічних та технічних особливостей самби продовжується розвиток художньо-естетичної складової хореографічної культури учнів та формується поглиблений підхід до образного змісту танцю. **Висновки.** Особливість ритму самби – у синкопованому характері, що пульсує, який "генерують" стегна танцівників, пружинисті рухи котрих мають окрему назву "Samba Bounce". Техніко-тактична специфіка самби розкривається на прикладі основних позицій у парі (закрита, тіньова, променада, контрпроменада) та ключових фігур рухів (основний хід, варіант основного ходу, поступальний хід, віск, соло-поворот партнерки, самба-хід вперед, боковий самба-хід, самба-хід на місці, ботофога, корта-джака тощо).

Ключові слова: бальні танці, самба, синтезована форма, синкопований ритм, пружинистий рух, ботофога, корта-джака.

Бевз Максим Вячеславович, преподаватель кафедры бальной хореографии Киевского национального университета культуры и искусств

Специфика ритмики и техники исполнения самбы как синтезированной формы танца

Цель исследования – анализ ритмики и техники выполнения бальной самбы как синтезированной формы, которая входит в латиноамериканскую программу современного бального танца. **Методология** исследования заключается в применении аналитического и функционального методов, искусствоведческого подхода, метода реконструкции по отношению к технико-тактическим особенностям самбы. **Научная новизна.** Доказано, что на основании усвоения и воспроизведения музыкально-ритмических и технических особенностей самбы продолжается развитие художественно-эстетической составляющей хореографической культуры учащихся и формируется углубленный подход к образному содержанию танца. **Выводы.** Особенность ритма самбы – в пульсирующем и синкопированном характере, который "генерируют" бедра танцовщиков, пружинистые движения которых имеют отдельное название

"Samba Bounce". Технично-тактическая специфика самбы раскрывается на примере основных позиций в паре (закрытая, теневая, променада, контрпроменада) и ключевых фигур движений (основной ход, вариант основного хода, поступательный ход, воск, соло-поворот партнерши, самба-ход вперед, боковой самба-ход, самба-ход на месте, бото-фога, корта-джака и т. д.).

Ключевые слова: бальные танцы, самба, синтезированная форма, синкопированный ритм, пружинистое движение, бото-фога, корта-джака.

Bezv Maxim, teacher of department of ball choreography of the Kiev national university of culture and arts

Specificity of the rhythm & performance technique of the ballroom samba as a synthesized form of dance

The purpose of the work is to analyze the rhythm and performance technique of the ballroom samba as a synthesized form, which enters the Latin American modern ballroom dance program. **Methodology** of the research consists in using the analytical and functional methods, art-studying approach, and method of reconstruction as for the technique-tactical peculiarities of Samba. **Scientific novelty.** The author has proved that on the base of musical-rhythmic reproduction and technical peculiarities of Samba, artistic and aesthetic component of choreographic culture of students is developing and the profound approach to the figurative meaning of dance is being formed. **Conclusions.** The peculiarity of the samba rhythm in syncope and pulsating character, which "generates" dancers' hips, springy motions, which have a separate name "Samba Bounce". Technique-tactical samba specificity opens through the example of the main pair position (close, shadow, promenade, promenade counter) and key motion figures (main course, variety of main course, progressive course, wax, partner solo turn, samba course strength, side samba course, samba course on site, Botafogo, courta jaco etc).

Keywords: ballroom dance, Samba, synthesized form, syncope rhythm, springy motion, Botafogo, courta jaco.

Звертаючись до одного із найрозповсюдженіших та найпопулярніших явищ сучасного хореографічного мистецтва – синтезованих танцювальних форм, які почали активно практикувати у другій половині ХХ ст., – необхідно відмітити, що їх поява є законним наслідком розвитку феномена танцю. Останній за своєю природою теж є синтетичним утворенням, особливо коли йдеться про вид мистецтва, адже для творення пластичного та художнього образу "співпрацюють" між собою рухи, жести та положення людського тіла. Що стосується тих напрямів і стилів, які сьогодні мають назву синтезованих форм танцю, то, як зазначає К. Даниленко, до них належать: фокінізм, неокласика, соцреалістичний балет, естрадний танець, постмодерний балет, було-танець, постмодерністські хореографічні експерименти, перфоманс у танці тощо [1]. У сучасному бальному танці – це синтез (єдність) танців латиноамериканської та європейської програми, до якого, власне, і можна зарахувати бальний танець самбу (порт. Samba internacional, англ. International Ballroom Samba).

Як і інші різновиди танцю самба (Samba no pé, Samba de Gafieira, Pagode, Samba Axé, Samba Reggae та Samba de roda), бальний танець має свою специфіку, культурно-історичний аспект якої полягає у тому, що він виник в результаті взаємовпливу двох культурних традицій – африканських ритуальних танців (catarete, embolada та batuque) чорношкірих рабів, які прибували до Бразилії з Конго, Мозамбіку та Анголи, та європейських танців (вальс, полька); вони утворювали своїми впливами цей синтетичний "коктейль" – бразильський танець шоті (від порт. Xote, xóti), який виник з німецького варіанту шотландської польки, та машише (samba-maxixe), або, як його ще називають, "бразильське танго", який був дуже популярним у Бразилії у 1870 – 1914 рр.

Що стосується відмінностей між бразильською самбою та її стандартизованим європейським варіантом, то вони є суттєвими: бальний танець самбу в Бразилії називають по-іншому "міжнародною самбою", що є маловідомим в країні, порівняно з іншими латиноамериканськими бальними танцями парна спортивна самба у своїй еволюції найбільш віддалилась від витоків, які дали їй основу і поштовх, і поза межами Бразилії має назву "бразильський вальс" (Brazilian Waltz) [4].

Звертаючись до ритмічної та техніко-тактичної специфіки бальної самби, ми розуміємо, що вона тісно пов'язана з культурно-історичним шляхом останньої на початку ХХ ст. зі США до Європи, де вершиною популярності цього виду танцю були 1948–1949 рр., коли все європейське населення було захоплене енергійними самбістськими ритмами і рухами тіла, а у 1956 р. П'єр Лавель стандартизував його для міжнародного конкурсного виконання [3, 98], і відтоді він міцно увійшов до латиноамериканської програми (LA) сучасного бального танцю. Проте нас більше цікавлять технічні та ритмічні особливості бальної самби, які теж поряд з культурно-еволюційними аспектами останньої заслуговують бути об'єктами наукового вивчення, адже лише на засадах наукового аналізу можливе системне методичне впровадження цієї синтетичної форми танцю у навчальний процес, розкриття її художньо-репрезентативної самобутності та естетично-виховного впливу на учнів навчальних закладів гуманітарного профілю.

Так чи інакше, але до специфіки бальної самби зверталися чимало вітчизняних вчених в межах своїх історичних, мистецтвознавчих, культурологічних, спортивно-фізичних екскурсів, вивчаючи в контексті означених аспектів проблематику розвитку бального танцю. Серед них: М. Бенч-Томашевський, Р. Воронін, О. Касьянова, В. Кірсанов, Л. Цвєткова, С. Худєков, Д. Базела, Д. Шаріков, І. Орлова, Т. Осадців, Т. Павлюк та ін. Віддаючи належне згаданім вченим і їх роботам, слід зауважити, що бальна самба так і не стала окремим об'єктом дослідження, якщо брати до уваги ритміку та техніку виконання, а також той художньо-естетичний та освітньо-виховний потенціал, який має ця форма танцю.

Враховуючи вищезазначене, метою цієї статті є аналіз ритміки та техніки виконання бальної самби як синтезованої форми, що входить до латиноамериканської програми сучасного бального танцю. Досягається ця мета через реалізацію таких завдань: по-перше, окреслення специфіки ритміки бальної самби, з урахуванням її ключових характеристик, по-друге, аналіз та теоретичну реконструкцію основних

складових техніки виконання бальної самби, і, по-третє, розкриття механізму співпраці ритміки з технікою, а також виявлення того художньо-естетичного ефекту, який виникає в результаті цієї співпраці.

Розглядаючи особливість ритміки бальної самби, не треба забувати загальнотеоретичної істини у цьому плані, що ритм поряд з людським тілом є системоутворювальним компонентом танцю: "Танець – це засіб вираження емоцій шляхом постійної зміни рухів, підкорених певному ритму" (А. Гаскелл). Взавши це до уваги, також потрібно пам'ятати, що перш ніж приступити до опису окремого латиноамериканського бального танцю, необхідно позначити специфіку постановки корпусу та позиції в парі. На відміну від європейських танців з легкими па, партнери латиноамериканських танців не перебувають в постійному контакті. Вони більш незалежні та відкриті для імпровізацій, особливо з боку партнерки, яка всіляко підкреслює свою жіночність. Ці танці були створені для того, щоб жінка могла продемонструвати свою красу, елегантність, кокетство і витонченість. Істинна природа самби – флірт і веселощі, спільне загравання, що супроводжується непристойними рухами тазу з різними інтерпретаціями [5, 202].

Самба – швидкий танець з чіткою ритмікою, яка пульсує, що виконується з просуванням по лінії танцю, коли партнери чітко дотримуються напрямку щодо орієнтирів майданчика. Деякі рухи виконуються на місці, але то радше виняток, ніж правило. Самі ж ритми самби – незвичні та різноманітні. Динаміка рухів відбувається на рахунок "раз" – "і" – "два" – "і". Але не слід забувати, що рух на рахунок "раз" зазвичай більш тривалий, ніж на наступний "і", через що під час розучування можна використовувати рахунок "повільно – і – повільно", який виділяє синкопований ритм танцю.

Музичний розмір самби тісно пов'язаний з ритмом – 2/4, темп помірно швидкий, приблизно 54–56 тактів на хвилину. Варто зазначити, що ритм у цьому танці "генерують" стегна танцівників, пружинисті рухи яких мають окрему назву "Samba Bounce". Для кращої передачі в музичному супроводі цього специфічного для самби ритму використовуються бразильські національні музичні інструменти: tamborim, cabasa, gesso-gesso та ін. Тим більше, що музика має особливий ритм, швидкий і високий темп виконання. Відповідно до цього ритму від танцівника вимагається високий рівень виконання, під час реалізації якого він передає цей ритм запальними та захопливими рухами.

Саме синкопований ритм самби, що пульсує, підкреслюється баунсом – вертикальним розгойдуванням і роботою стегнами. Особливо ефектні рухи, під час яких м'які пластичні елементи поєднуються з різкими та дискретними. Цей рвучкий танець точно передає характер експресивного південного народу – як м'якого та мрійливого, так і зухвалого й темпераментного. Звичайно ж, всі фігури самби вимагають від танцюристів складної координації у поєднанні з високим рівнем фізичної підготовки.

Звертаючись до техніко-тактичних особливостей самби, найперше, що слід відмітити, так це техніку виконання кроків та основні позиції у парі.

За винятком руху корта-джака, під час якого застосовуються підборкові положення, в основному всі кроки виконуються з подушечки на повну ступню. Усі рухи самби характерно пружинисті, а що стосується руху тазостегнового поясу, то під час його виконання здійснюється відхилення вперед і назад, яке називається маятниковим рухом корпусу. Це, до речі, відрізняє самбу від румби та ча-ча-ча. Перебільшена рухливість корпусу зайва, при цьому голова виступає ніби основою маятника, тоді як ці маятниковоподібні рухи слід виконувати з почуттям міри, що відповідає характерові бразильських танців. І ще не можна не відмітити, що у самбі використовуються кроки з неповним перенесенням ваги тіла з однієї ноги на іншу – наприклад, у русі бото-фого.

Здійснюючи крок вперед або назад, ставлять спочатку носок, потім каблук. У бічних кроках спочатку ставлять внутрішню сторону ступні, а потім всю стопу. Під час перехрещення нога, що знаходиться позаду, повинна спиратися на носок, а підбор відірваний від підлоги. Крок не робиться відразу на рахунок, а з деякою затримкою, ніби наздоганяючи музику, і ця специфіка передається рахунком "і", де остання – дрібна частина частки такту, що танцюється дуже швидко [2, 53].

Основні позиції у парі:

- **закрита позиція (Close Hold, Closed Position)** – партнери на певній відстані один від одного, приблизно 15 см, права рука партнера охоплює ліву лопатку партнерки, ліва рука якої лежить поверх правої руки партнера на плечі; вигин руки партнерки повторює вигин руки партнера; права рука партнерки і ліва партнера ледь зігнуті в ліктях, знаходяться на рівні очей; ноги разом, носки злегка вивернуті назовні;
- **позиція променада (Promenade Position, PP)** – положення у парі, коли партнер і партнерка повернуті ліворуч щодо партнера, при цьому праве стегно партнера і ліве партнерки майже торкаються одне одного, а протилежні боки розведені, нагадуючи літеру "V" (якщо зберігається близька позиція у парі, то цей вид іноді називають напівзакритою позицією (Semi-Closed Position)); у тому випадку, коли партнер і партнерка віддаляються один від одного (при цьому права рука партнера продовжує торкатися спини партнерки), тоді це вже приклад відкритого положення у парі, і зараховувати його необхідно до відкритої променадної позиції (Open Promenade Position));
- **тіньова позиція (Shadow Position)** – партнер і партнерка танцюють пліч-о-пліч у напрямку лінії танцю, але партнерка трішки попереду, і, щоб зайняти цю позицію, партнер повинен під час основного руху розвернути партнерку правою рукою або, ще краще, зупинити її тоді, коли вона перебуває обличчям по лінії танцю, тримаючи її за талію правою рукою;
- **позиція контрпроменада (Counter Promenade Position, CPP)** – партнер і партнерка розвернуті праворуч щодо партнера у формі літери "V".

Пружинистий рух є складовим елементом більшості рухів і полягає у розслабленні та невеликому згинанні колін на початку перенесення ваги тіла на опорну ногу і випрямленні колін після перенесення ваги тіла. Самбу вирізняє саме цей вид рухів, який здійснюється на рахунок "і" основного такту.

В цей момент підбори відриваються від підлоги, коліна злегка згинаються, а таз похитується. Коли танцівники роблять крок вперед, назад або вбік, у них розслаблені коліна, підбори вони відривають від підлоги, напружують великий прес і спираються на ногу, яка не рухається. Потім вони роблять крок вперед і, закінчуючи рух, спираються на підбори, легенько згинаючи коліна.

Щоб відчувати ритміку й характер самби, потрібно потренуватися у виконанні такого руху: партнер і партнерка (кожен самостійно), стоячи на місці, на рахунок "і" відривають підбори від підлоги, злегка розхитуючись на носках, на рахунок "раз" опускаються на підбори, згинаючи коліна. На рахунок "і" знову відірвати підбори від підлоги, на рахунок "два" проробити те ж, що і на рахунок "раз". Рух має бути ритмічним і м'яким, "на м'язах", без різких підйомів і падінь. Освоївши вправу рахунку, виконати це саме під музичний супровід, а потім – у парі.

Напрямок кроків – вперед і назад, як правою, так і лівою ногою, беручи до уваги те, що кроки праворуч, ліворуч, вперед і назад можна чергувати, відповідно до 4 тактів: 1 такт – крок правою ногою вправо та приставка лівої ноги в 6-ту позицію; 2 такт – крок лівою ногою вліво і приставка правої ноги в 6-ту позицію; 3 такт – крок правою ногою вперед і приставка лівої ноги в 6-ту позицію; 4 такт – крок лівою ногою назад і приставка правої ноги в 6-ту позицію.

Потрібно розуміти, що динаміка рухів, від якої залежить ритміка самби, не є простою на перший погляд через те, що складається з багатьох фігур. Для кращого розуміння цього техніко-тактичного моменту класифікуємо ці рухи за ступенем складності та послідовності вивчення, коли йдеться про навчальний процес.

Перша група фігур:

- основний хід (2 такти): 1 такт: "раз" – крок правою ногою вперед, "два" – розміщення лівої ноги в 6-ту позицію; 2 такт: "раз" – крок лівою ногою назад, "два" – розміщення правої ноги в 6-ту позицію;
- варіант основного ходу (2 такти): 1 такт: "раз" – крок правою ногою вперед, "і" – невеликий крок лівою ногою вліво на подушечку ступні; "два" – "і" – розміщення правої ноги в 6-ту позицію; 2 такт: "раз" – крок лівою ногою назад, "і" – невеликий крок правою ногою вправо на подушечку ступні; "два" – "і" – розміщення лівою ногою в 6-ту позицію; у парі початковий стан – закриті положення, замкнута позиція рук (партнер – спиною, партнерка – обличчям до центру);
- поступальний хід (2 такти): поєднання основного ходу з кроками вправо і вліво. Партії партнерки і партнера різні: партнер 1 такт – основний хід вперед з правої ноги, а 2 такт – крок лівою ногою вліво і розміщення правої ноги в 6-ту позицію; партнерка 1 такт – основний хід назад з лівої ноги, 2 такт – крок правою ногою вправо і приставка лівої ноги в 6-ту позицію.

Друга група фігур:

- віск (1 такт): вправо з правої ноги та вліво з лівої ноги; "раз" – "і" – крок правою ногою вправо і розміщення лівої ноги на підлозі пальцями правої ноги назад, "два" – "і" – перехід на праву ногу на місці; під час кроку подушечка вільної ноги всією площиною торкається підлоги і знаходиться за каблучком опорної ноги на одній з нею ліній. Маятниковий рух корпусу робити не слід; пружинний рух зберігається; віск можна повторити з однієї ноги та чергувати рух з правої і з лівої ноги; у парі початкове положення – закриті, замкнута позиція рук (партнер – спиною, партнерка – обличчям до центру);
- соло-поворот партнерки (1 такт): сольний поворот партнерки (360°) праворуч. Початкова позиція – спиною по 1 діагоналі; "раз" – невеликий крок правою ногою вперед вправо, "і" – поворот на 180° і крок лівою ногою вперед, "два" – "і" – поворот на 180° до вихідної позиції та крок правою ногою вперед; у парі початкова позиція – закриті положення та замкнута позиція рук;
- самба-хід вперед (1 такт): просування лінією танцю, "раз" – крок правою ногою вперед, "і" – крок лівою ногою назад на подушечку ступні з неповним переходом, "два" – "і" – перехід на праву ногу, права нога трохи наближається до лівої. Рух виконується поперемінно з правої та з лівої ноги; у парі початкове положення – позиція променаду по лінії танцю, якщо партнер виконує рух з правої ноги, то партнерка – з лівої, і навпаки;
- боковий самба-хід (1 такт): просування лінією танцю. Партії партнера і партнерки різні. Партнер: "раз" – крок правою ногою вперед, "і" – невеликий крок лівою ногою вліво на подушечку ступні з неповним переходом, "два" – "і" – перехід на праву ногу. Партнерка: "раз" – крок лівою ногою вперед, "і" – невеликий крок правою ногою праворуч на подушечку ступні з неповним переходом, "два" – "і" – перехід на ліву ногу; у парі початкова позиція – положення променаду по лінії танцю. Використовується у поєднанні з самба-ходом вперед (партнер – з лівої ноги, партнерка – з правої), як самостійний або перехідний з положення променаду в закриті положення;
- самба-хід на місці (1 такт): "раз" – крок правою ногою на місці, ступня ставиться трохи попереду лівої ноги, "і" – крок лівою ногою назад на подушечку ступні з неповним переходом, "два" – "і" – перехід на праву ногу, ступня трохи наближається до лівої ноги. Самба-хід на місці виконується по-змінно з правої та лівої ноги; у парі початкова позиція – закриті положення, замкнута позиція рук (партнер – спиною, партнерка – обличчям до центру або партнер – обличчям, партнерка – спиною по діагоналі); якщо партнер виконує рух з лівої ноги, то партнерка – з правої, і навпаки.

Друга група фігур:

- бото-фога (1 такт): виконується вперед і назад як з правої ноги, так і з лівої. Діагональні напрямки кроків утворюють зигзагоподібний малюнок. Бото-фога вперед. Початкова позиція – обличчям по лінії танцю (з правої ноги – по 4 діагоналі, з лівої – по 1 діагоналі). "Раз" – крок правою ногою вперед з поворотом корпусу праворуч, "і" – крок лівою ногою ліворуч до центру на подушечку ступні з неповним переходом, "два" – "і" – перехід на праву ногу в повороті праворуч. Кінцева позиція – обличчям по 1 діагоналі. Рух

з лівої ноги виконується з поворотом ліворуч. Кінцева позиція – обличчям по 4 діагоналі. Бото-фога назад. Початкова позиція – спиною по лінії танцю (з лівої ноги – по 4 діагоналі, з правої ноги – по 1 діагоналі). "Раз" – крок лівою ногою назад з поворотом корпусу праворуч, "і" – крок правою ногою праворуч до центру на подушечку ступні з неповним переходом, "два" – "і" – перехід на ліву ногу в повороті праворуч. Кінцева позиція – спиною по 1 діагоналі. Рух з правої ноги робиться з поворотом ліворуч. Кінцева позиція – спиною по 4 діагоналі. У парі залежно від вихідної позиції та з'єднань рук у самбі кілька варіантів виконання бото-фоги (у положенні променада, у зміщеній тінювій позиції);

- **корта-джака** (2 такти): виконується на місці або у повороті вперед з правої ноги і назад з лівої. Корта-джака вперед (2 такти): 1 такт: "раз" – "і" – крок правою ногою вперед, "два" – крок лівою ногою вперед на каблук з неповним переходом, "і" – перехід на праву ногу на місці (права нога зміщується ліворуч на одну лінію з лівої ноги); 2 такт: "раз" – крок лівою ногою назад на подушечку ступні з неповним переходом, "і" – перехід на праву ногу (права нога зміщується ліворуч на одну лінію з лівої ноги), "два" – крок лівою ногою вперед на каблук з неповним переходом, "і" – перехід на праву ногу (права нога зміщується ліворуч на одну лінію з лівою ногою). Корта-джака назад (2 такти): 1 такт: "раз" – "і" – крок лівою ногою назад, "два" – крок правою ногою назад на подушечку ступні з неповним переходом, "і" – перехід на ліву ногу (ліва нога зміщується праворуч на одну лінію з правої ноги); 2 такт: "раз" – крок правою ногою вперед на каблук з неповним переходом, "і" – перехід на ліву ногу (ліва нога зміщується праворуч на одну лінію з правою ногою), "два" – крок правою ногою назад на подушечку ступні з неповним переходом, "і" – перехід на ліву ногу (ліва нога зміщується праворуч на одну лінію з правою ногою). Рухи вперед і назад можна чергувати, а найзручніше – почати та закінчити корта-джака основним ходом.

Спираючись на музично-ритмічні та техніко-тактичні характеристики самби у теоретичному плані, можна стверджувати, що вона має вагомий художньо-естетичний й освітній потенціал як синтезована форма і вид бального танцю. Останній сприяє розвитку в учневі не лише гнучкості, координації рухів та акторської виразності, музичного слуху та відчуття ритму, професійної, зорової та музичної пам'яті, уміння та навичок здорового способу життя, психофізичних особливостей, що сприяють успішній професійній самореалізації, художньому та естетичному смаку, фантазії, образно-творчому та асоціативному мисленню, але й створенню атмосфери зацікавленості та творчості, вихованню силі волі, загальної культури та відповідальності, формуванню поглибленого підходу до образного змісту танцю тощо.

Таким чином, одним із важливих аспектів вивчення самби як синтезованої форми сучасного бального танцю є розгляд музично-ритмічних і техніко-тактичних особливостей його виконання, які напряму залежать від тих культурно-історичних особливостей (принципи "латиноамериканського" руху поєдналися, доповнилися та облагородилися культурою руху й дисципліною тіла, притаманними класичній хореографії), які передували цьому. Специфіка ритму самби полягає у тому, що він має синкопований характер, який пульсує, котрий "генерують" стегна танцівників, пружинисті рухи яких мають окрему назву "Samba Bounce". Що стосується техніко-тактичних особливостей самби, то вони розкриваються у техніці виконання кроків, на прикладі основних позицій у парі (закрита, тінюва, променада, контрпроменада) та ключових фігур рухів (основний хід, варіант основного ходу, поступальний хід, віск, соло-поворот партнерки, самба-хід вперед, боковий самба-хід, самба-хід на місці, бото-фога, корта-джака тощо). На підставі засвоєння та відтворення музично-ритмічних та технічних особливостей самби продовжується розвиток художньо-естетичної складової хореографічної культури учнів та формується поглиблений підхід до образного змісту танцю.

Література

1. Даниленко К. В. Синтезовані форми латиноамериканської сучасної бальної хореографії / К. В. Даниленко. – Режим доступу: <http://intkonf.org/danilenko-kv-sintezovani-formi-latinoamerikanskoyi-suchasnoyi-balnoyi-horeografiyi>.
2. Орлова І. П. Основы хореографии на занятиях по ритмике: Учебное пособие / И. П. Орлова. – Витебск: ВГУ им. П. М. Машерова, 2010. – 82 с.
3. Павлюк Т. С. Жанрово-стильова еволюція бального танцю ХХ століття / Т. С. Павлюк // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. – 2013. – Вип. 19. – С. 95–101.
4. Подолян А. Різновиди танцю самба / А. Подолян. – Режим доступу: http://triumfiada.blogspot.com/2014/12/blog-post_18.html.
5. Шариков Д. Стилістика бальної хореографії: історія, форми і техніки / Д. Шариков // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2014. – Вип. 8. – С. 198–203.

References

1. Danilenko, K. Synthetic forms of Latin American contemporary choreography. Retrieved from <http://intkonf.org/danilenko-kv-sintezovani-formi-latinoamerikanskoyi-suchasnoyi-balnoyi-horeografiyi/> [in Ukrainian].
2. Orlova, I. (2010). Basics of Choreography in the classroom for the rhythm: a tutorial. Vitebsk: VSU them. P.M. Masharov [in Russian].
3. Pawluk, T. (2013). Genre and stylistic evolution of twentieth century dance. Scientific notes Rivne State Humanitarian University, 19, 95-101 [in Ukrainian].
4. Podolyan, A. (2014). Types of dance samba. Retrieved from http://triumfiada.blogspot.com/2014/12/blog-post_18.html [in Ukrainian].
5. Sharikov, D. (2014). Style choreography, history, forms and technique. Current Issues humanities, 8, 198–203 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 30.03.2017 р.